

Fases en functies tijdens het schrijfproces

Hoewel voor elk project en elk eindproduct de werkwijze en het traject sterk kan variëren (eigen aan het creatieve proces), hierbij een poging om de meest gebruikelijke fases en functies te summier omschrijven. Dit als leidraad voor het bepalen wie wel of niet als coauteur kan worden beschouwd.

De fases in het schrijfproces

In het volledige creatieproces van idee tot afgewerkt audiovisueel product kunnen 3 hoofdfases worden onderscheiden: Concept, Scenario, Regie.

Regie:

Het bepalen van de verdeelsleutels voor het aandeel regie dient het voorwerp uit te maken van een gesprek tussen de VRT met de regisseursgilde en de beheersvennootschappen.

Concept:

- De beschrijving van de opzet van een tv-serie waarin idee, thema, genre, arena, de hoofdpersonages en hun evolutie, stijl, aantal en lengte van de afleveringen en mogelijke verhaallijnen worden aangegeven.
 - Het concept wordt beschreven in de ‘bijbel’.
 - In het geval van een langlopende televisieserie kan het originele concept jaarlijks worden bijgestuurd. (Personages / nieuwe verhaalevoluties /...). Het valt te verdedigen om bij het bepalen van het conceptaandeel daar ook rekening mee te houden.
 - In dat geval zou er een onveranderlijk deel voorbehouden blijven voor het originele concept en een telkens aan te passen deel voor substantiële wijzigingen op het vlak van verhaal- en karakterevolutie.

Wat betreft zijn aandeel in het ontwikkelen van de stijl en het bepalen van de vormelijke elementen van een televisiereeks kan een regisseur aanspraak maken op een deel van de conceptrechten. Het percentage dat voorbehouden wordt voor het conceptgedeelte bestaat bijgevolg uit een percentage van het gedeelte dat voorheen voorbehouden was voor het regieaandeel en een gedeelte dat voorheen voorbehouden was voor het scenarioaandeel.

Scenario:

- Verhaallijnen: De samenvatting van de hoofd- en nevenverhalen in synopsisvorm, waarin de evolutie van de hoofdpersonages, de thematiek en het globale verhaalverloop worden geschetst.
- Scenische synopsis: een document waarin de dramatische structuur dmv actie en plot in een scène per scène beschrijving wordt uitgewerkt.
- Scenario: De uitwerking van een scenische synopsis tot een draaikbaar scenario met een volledige beschrijving van de actie en de dialogen.
 - Verschillende dialoogversies zijn mogelijk.

Van elk van deze fase bestaat een geschreven neerslag. Enkel de auteur(s) van deze geschreven neerslag komen in aanmerking voor een deel van het auteursrecht.

Het aandeel dat deze diverse fases in het gehele schrijfproces innemen kan sterk verschillen per genre. In sommige reeksen wordt de fase van het creëren van de verhaallijnen overgeslagen, terwijl daar in andere reeksen juist erg veel aandacht aan wordt besteed. Soms wordt voor het uitwerken van het scenario niet meer gevraagd dan het invullen van de dialogen, maar soms worden de dialogen en de actie in diverse versies na elkaar steeds verder fijn geslepen.

De scenaristengilde vindt het dan ook onverstandig om hiervoor algemeen geldende criteria vast te leggen. De overeenkomstige percentages voor het verdelen van de auteursrechten, kunnen beter reeks per reeks bepaald in functie van hun eigenheid en specifieke werkwijze.

De mogelijke functies in het schrijfproces

- De Bedenker of ‘Creator’:
 - Ontwikkelt het concept en levert de bijbel voor een serie.
- De Producer:
 - Stuurt en organiseert het productieproces.
 - Geeft suggesties en ideeën bij het werk van de auteurs, maar is in zijn hoedanigheid van producer geen coauteur van het werk.
- De Hoofdschrijver of ‘Head Writer’:
 - Leidt de writers’ room, waakt over de eigenheid van de reeks en de personages en levert een significante bijdrage aan de verhaallijnen van de reeks.
 - Levert een document met de neerslag van de beslissingen in de writers’ room. Op basis van dit document kan de scenarist aan de slag.
 - Neemt de inhoudelijke verantwoordelijkheid op zich voor de laatste scenarioversie van de aflevering.
 - Is aanwezig bij de visie van de ‘rough cut’, geeft zijn aanwijzingen en suggesties voor de ‘final cut’ onder de vorm van ‘notes’.
- De Writer-Producer:
 - Combineert naar het Amerikaanse model de taken van de Producer en de Hoofdschrijver.
- De ‘Storyliner’:
 - Levert een significante bijdrage aan de verhaallijnen van de reeks en levert hiervan de geschreven neerslag.
 - Woont alle vergaderingen bij van de writers’ room en alle brainstorms en doet vaak de redactie en finale redactie van de scenische synopsis.
- De Scenarist of ‘Writer’:
 - Levert de scenische synopsis.
 - Levert een afgewerkt scenario in dialoogvorm.
- De ‘Script Editor’ of Dramaturg:
 - Is door de producer of de zender aangetrokken om scenario’s van opmerkingen en commentaar te voorzien.
 - Verzorgt vanuit productioneel oogpunt de redactie van het scenario. Als vakman begeleidt hij het creatieve proces en staat hij de scenarist bij met technische raad en advies, maar hij neemt niet als auteur deel aan het scheppende proces. In zijn hoedanigheid van rechterhand van de producent is hij geen coauteur van het werk.
 - Ook wanneer hij in opdracht van de producer of de zender een zogenaamde ‘dialoogpolish’ uitvoert, maakt hij geen aanspraak op een aandeel in de scenariorechten.